

KICHIK VA O'RTA BIZNES SUBYEKTLARIDA SUN'IY INTELLEKTNI JORIY ETISHNING STRATEGIK ISTIQBOLLARI

Shahriyor Kalandarov Baxtiyor o'g'li

*O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasi
huzuridagi Biznes va tadbirkorlik oliy maktabi
Samarqand viloyati hududiy filiali, biznes loyihalar
bilan ishlash bo'yicha bosh mutaxassis*

Annotatsiya: Ushbu maqolada kichik va o'rta biznes subyektlarida sun'iy intellektni rivojlantirish, uni joriy qilish tizimini ishlab chiqish va strategik istiqbollari rivojlantirish borasidagi bilimlar yoritib berilgan.

Kalit so'zlar: biznes, straregiya, istiqbol, joriy etish, rivojlantirish, sun'iy intellekt.

Аннотация: В данной статье освещены вопросы развития искусственного интеллекта в субъектах малого и среднего бизнеса, разработки системы его внедрения, а также знания о развитии стратегических перспектив его применения.

Ключевые слова: бизнес, стратегия, перспективы, внедрение, развитие, искусственный интеллект.

Annotation: This article highlights the development of artificial intelligence in small and medium-sized enterprises, the creation of a system for its implementation, and knowledge regarding the development of strategic prospects for its application.

Key words: business, strategy, prospects, implementation, development, artificial intelligence.

Bugungi raqamli iqtisodiyot sharoitida sun'iy intellekt (SI) texnologiyalari barcha sohalar qatori kichik va o'rta biznes subyektlari faoliyatini ham tubdan o'zgartirmoqda. Sun'iy intellekt katta hajmdagi ma'lumotlarni tahlil qilish, biznes jarayonlarini avtomatlashtirish, mijozlar bilan samarali ishlash va boshqaruv qarorlarini tezkor qabul qilish imkoniyatlarini yaratadi. Shu sababli, sun'iy intellektni biznes faoliyatiga joriy etish zamonaviy korxonalar raqobatbardoshligini oshiruvchi muhim omillardan biri hisoblanadi.

Jahon iqtisodiyotining raqamli transformatsiyasi sharoitida sun'iy intellekt texnologiyalari iqtisodiy o'sishning muhim omillaridan biriga aylanmoqda. Ayniqsa, kichik va o'rta biznes subyektlari uchun sun'iy intellektidan foydalanish korxonalar faoliyatini modernizatsiya qilish, ishlab chiqarish va xizmat ko'rsatish jarayonlarini optimallashtirish hamda yangi rivojlanish imkoniyatlarini yaratishda muhim ahamiyat kasb etadi. Mazkur texnologiyalar ma'lumotlarni tezkor qayta ishlash, bozor talabini

tahlil qilish va aniq prognozlar tuzish orqali biznesning samaradorligini oshirishga xizmat qiladi.

Kichik va o'rta biznes subyektlarida sun'iy intellektning joriy etilishi bir qator strategik afzalliklarni ta'minlaydi. Avvalo, u ishlab chiqarish va xizmat ko'rsatish jarayonlarining samaradorligini oshiradi. Masalan, sun'iy intellekt asosidagi dasturlar mahsulotlarga bo'lgan talabni oldindan prognoz qilish, resurslardan oqilona foydalanish va xarajatlarni kamaytirishga yordam beradi. Shuningdek, avtomatlashtirilgan tizimlar inson omili bilan bog'liq xatolarni kamaytirib, mehnat unumdorligini oshiradi.

Sun'iy intellekt mijozlar bilan ishlash sifatini ham yangi bosqichga olib chiqadi. Chat-botlar, virtual yordamchilar va tavsiya tizimlari mijozlarning ehtiyojlarini tahlil qilib, ularga tezkor va sifatli xizmat ko'rsatishni ta'minlaydi. Natijada mijozlar qoniqishi ortadi, korxonaning bozor mavqei mustahkamlanadi va daromad ko'rsatkichlari yaxshilanadi.

Strategik nuqtai nazardan, sun'iy intellektni joriy etish kichik va o'rta biznes subyektlarining innovatsion salohiyatini oshiradi. Ushbu texnologiyalar yangi biznes modellari va xizmat turlarini yaratishga, bozor talablariga tez moslashishga hamda raqobat muhitida ustunlikka erishishga imkon beradi. Shu bilan birga, sun'iy intellektidan samarali foydalanish uchun malakali kadrlar tayyorlash, raqamli infratuzilmani rivojlantirish va axborot xavfsizligini ta'minlash muhim ahamiyatga ega.

Sun'iy intellektning asosiy afzalliklaridan biri biznes jarayonlarini avtomatlashtirish imkoniyatidir. Avtomatlashtirilgan tizimlar takrorlanuvchi vazifalarni bajarish, hujjatlar bilan ishlash, ombor va logistika jarayonlarini boshqarish hamda moliyaviy hisobotlarni tayyorlashni yengillashtiradi. Natijada vaqt va mablag' tejraladi, inson omili bilan bog'liq xatolar kamayadi va korxonaning operatsion samaradorligi oshadi.

Kichik va o'rta biznes subyektlarida sun'iy intellekt marketing faoliyatini rivojlantirishda ham muhim o'rin tutadi. Mijozlarning xulq-atvorini tahlil qilish, ularning ehtiyojlarini aniqlash va shaxsiylashtirilgan xizmatlarni taklif etish orqali korxonalar o'z mahsulotlariga bo'lgan talabni oshirishlari mumkin. Sun'iy intellekt asosidagi tavsiya tizimlari va virtual yordamchilar mijozlar bilan muloqotni yaxshilab, xizmat ko'rsatish sifatini yangi bosqichga olib chiqadi.

Shuningdek, sun'iy intellekt strategik qarorlar qabul qilishda muhim vosita hisoblanadi. U katta hajmdagi ma'lumotlarni tahlil qilib, biznesning rivojlanish istiqbollari, bozor tendensiyalari va ehtimoliy xavflar haqida aniq ma'lumotlar beradi. Bu esa korxonalarga resurslarni samarali taqsimlash, investitsiya yo'nalishlarini belgilash va uzoq muddatli rivojlanish strategiyasini ishlab chiqishda yordam beradi.

Kelajakda sun'iy intellektni kichik va o'rta biznes subyektlariga keng joriy etish mamlakat iqtisodiyotining innovatsion rivojlanishiga, yangi ish o'rinlarining yaratilishiga va tadbirkorlik subyektlarining xalqaro bozordagi raqobatbardoshligini oshirishga xizmat qiladi. Biroq buning uchun zamonaviy raqamli infratuzilmani rivojlantirish, axborot xavfsizligini ta'minlash, tadbirkorlarning raqamli kompetensiyalarini oshirish va sun'iy intellekt texnologiyalarini qo'llash bo'yicha normativ-huquqiy bazani takomillashtirish zarur.

Kichik va o'rta biznes subyektlarida sun'iy intellektni joriy etishning strategik istiqbollari

Yo'nalish	Sun'iy intellektni qo'llash imkoniyatlari	Kutilayotgan natijalar
Boshqaruv	Ma'lumotlarni tahlil qilish va qaror qabul qilishni avtomatlashtirish	Boshqaruv samaradorligi va tezkorligi oshadi
Marketing	Mijozlar ehtiyojini tahlil qilish, shaxsiylashtirilgan takliflar yaratish	Savdo hajmi va mijozlar qoniqishi ortadi
Ishlab chiqarish	Jarayonlarni avtomatlashtirish va resurslarni optimallashtirish	Xarajatlar kamayadi, mehnat unumdorligi oshadi
Mijozlarga xizmat ko'rsatish	Chat-botlar va virtual yordamchilardan foydalanish	Tezkor va sifatli xizmat ko'rsatish ta'minlanadi
Mijozlarga xizmat ko'rsatish	Xarajatlar va daromadlarni prognoz qilish, risklarni baholash	Moliyaviy barqarorlik va rentabellik kuchayadi
Mijozlarga xizmat ko'rsatish	Xodimlarni tanlash va faoliyatini tahlil qilish	Inson resurslaridan samarali foydalaniladi
Innovatsion rivojlanish	Yangi mahsulot va xizmatlarni yaratish, biznes modellarini takomillashtirish	Korxonaning raqobatbardoshligi oshadi
Strategik rivojlanish	Bozor tendensiyalarini prognoz qilish va uzoq muddatli rejalashtirish	Barqaror rivojlanish va xalqaro bozorlarga chiqish imkoniyati kengayadi

Xulosa qilib aytganda, sun'iy intellekt texnologiyalarini kichik va o'rta biznes subyektlari faoliyatiga joriy etish raqamli iqtisodiyot sharoitida muhim strategik ahamiyat kasb etadi. Sun'iy intellekt biznes jarayonlarini avtomatlashtirish, ma'lumotlarni tezkor tahlil qilish, resurslardan samarali foydalanish hamda boshqaruv qarorlarini qabul qilish sifatini oshirish orqali korxonalarning iqtisodiy samaradorligini ta'minlaydi. Shuningdek, ushbu texnologiyalar mijozlarga xizmat ko'rsatish sifatini yaxshilash, marketing faoliyatini takomillashtirish va innovatsion mahsulot hamda xizmatlarni yaratish imkoniyatlarini kengaytiradi.

Kelgusida kichik va o'rta biznes subyektlarida sun'iy intellektidan keng foydalanish ularning raqobatbardoshligini oshirish, ichki va tashqi bozorlardagi mavqeini mustahkamlash hamda barqaror iqtisodiy rivojlanishga erishishning muhim omillaridan biri bo'lib xizmat qiladi. Shu sababli, sun'iy intellekt texnologiyalarini amaliyotga tatbiq etish, raqamli infratuzilmani rivojlantirish va malakali kadrlarni tayyorlash bugungi kunning ustuvor vazifalaridan biri hisoblanadi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO'YXATI

1. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2021-yil 17-fevraldagi PQ-4996-son qarori. "Sun'iy intellekt texnologiyalarini jadal joriy etish uchun shart-sharoitlar yaratish chora-tadbirlari to'g'risida".
2. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2020-yil 5-oktabrdagi PF-6079-son Farmoni. "Raqamli O'zbekiston – 2030" strategiyasini tasdiqlash to'g'risida.
3. Russell, S., & Norvig, P. *Artificial Intelligence: A Modern Approach*. 4th Edition. Pearson Education, 2021.
4. Davenport, T. H., & Ronanki, R. "Artificial Intelligence for the Real World". *Harvard Business Review*, 2018.